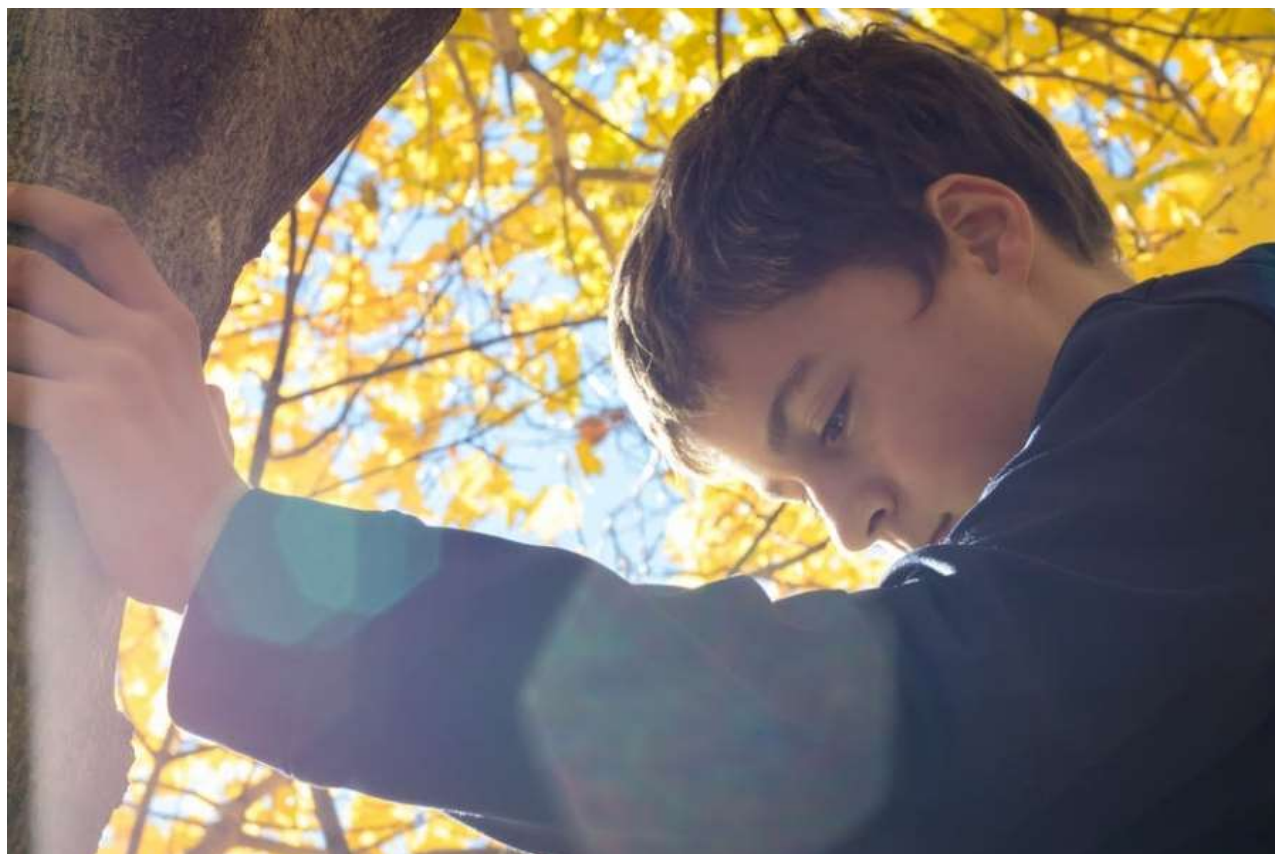

Tirsdag, 05 september 2017

Børn tager skade, når forældre skændes

Skrevet af Ida Storm

Alvorlige og længerevarende forældrekonflikter kan skade børns trivsel og livchancer. Det er konklusionen på et omfattende britisk litteraturstudie af aktuell forskning om forældrekonflikter. Det indgår i et større projekt, der undersøger hvordan tidlige begivenheder og indsatser kan præge børn gennem hele livet.

Pexels

Indadvendte og udadvendte reaktioner

En stor andel af de forskningsprojekter, som litteraturstudiet inddrager, kortlægger hvilke konkrete konsekvenser det kan have for børn at være udsat for alvorlige konflikter mellem mor og far. Børns reaktioner kan især inddeles i to grupper: eksternalisering og internalisering. Eksternalisering omfatter øget aggressivitet samt forstyrrende og anti-social adfærd. Udadvendte reaktioner som raserianfald er ikke ualmindeligt - især blandt børn under tre år - men når adfærden fortsætter, bliver det en hindring for barnets trivsel. Disse børn har oftere problemer i skolen og større risiko for at blive udsat for mobning. Internaliserende problemer inkluderer sorg, tilbagetrækning, depression og i ekstreme tilfælde selvmord. Nogle børn af konfliktramte forældre reagerer både med internalisering og eksternalisering – de kan f.eks. både være deprimerede og aggressive. De to former for problemer kan således påvirke og forstærke hinanden. Negative reaktioner fra andre og problemer med at følge med i skolen som følge af adfærdsproblemer, kan også føre til lavt selvværd og depression.

Ramt på kroppen

Forældrekonflikter ser også ud til at have betydning for børns udvikling af fysiske problemer. Træthed, hovedpine og reduceret vækst ses oftere hos disse børn. Konflikterne stresser børnene, og længerevarende udsættelse for stress kan have negative konsekvenser for barnets fysiske trivsel. Det autonome nervesystem er med til at styre reaktioner på stress og berolige kroppen bagefter, men længerevarende forældrekonflikter kan skabe ubalance i nervesystemet, hvilket betyder, at børnene får sværere ved at håndtere stressende situationer.

"Børnene har oftere problemer i skolen og større risiko for at blive udsat for mobning"

Børn i konfliktramte familier får selv konfliktfyldte parforhold

Konflikter mellem forældre hænger også sammen med en øget risiko for konflikt mellem barnet og forældrene, mellem søskende og mellem barnet og andre jævnaldrende. Konfliktfyldte hjem medfører, at børnene oftere har dårligere sociale kompetencer og problemløsningsevner. Forældrenes forhold kan give børnene et misvisende billede af, hvad relationer til andre indebærer, og det kan følge dem helt op i voksenlivet, hvor de selv oftere vil opleve konfliktfyldte parhold.

Konflikter ser ud til at forringe børns livschancer

Regulering af egen adfærd, mental trivsel og positive sociale relationer er vigtige evner for at klare sig godt. Desværre har børn i konfliktramte familier ringere livschancer. Det ses især på børnenes uddannelsesniveau senere i livet. Konflikt og stress kan påvirke børnenes søvnmønstre, hvilket har betydning for hjernens udvikling - især for børn, der er under tre år. Således kan forældrekonflikter både direkte og indirekte være med til at begrænse børns fremtidsmuligheder.

Ingen lige vej fra årsag til effekt

Forskningen om forældrekonflikters konkrete konsekvenser for børn understreger, at børnene reagerer på mange forskellige måder. Nogle børn er mere robuste, mens andre mere sårbare. Nogle internaliserer, andre eksternaliserer og andre igen reagerer på begge måder. Derfor findes der ingen enkle fremstillinger af årsag og effekt, når det gælder børns reaktioner på og mén efter forældrekonflikter. I stedet lægger forskerne vægt på, at mange andre faktorer samtidig kan påvirke børnenes reaktioner og trivsel.

"Børn under to år er ikke i stand til at processere konflikten, men kan stadig vise tegn på stress."

Pexels

Børneliv i konfliktfyldte hjem

Det kan også have betydning hvordan børnene fortolker forældrenes konflikter. Efter at være blevet bevidste om konflikten prøver børnene ofte at forstå, hvad det er, der sker, og hvordan de skal reagere på situationen. Nogle bliver angste og stressede, mens andre begynder at bebrejde sig selv. Flere studier viser, at selvbefredelse er en meget betydningsfuld faktor for, hvordan børnene klarer sig. Børnenes reaktioner sker dog ikke kun på baggrund af bevidste overvejelser. Deres følelsesmæssige sikkerhed kan være truet i et konfliktfyldt hjem, og de prøver ofte at regulere sig selv så godt, de kan. Det kan medføre, at de trækker sig helt tilbage for at beskytte sig selv - eller involverer sig i konflikten, hvilket kan føre til mere stress. Barnets temperament spiller også en rolle her. Tendens til dårligt humør og modvillighed kan gøre børnene mere udsatte, mens positive attituder kan virke beskyttende.

Reaktioner på konflikter afhænger af barnets alder og køn

Barnets mulighed for at forstå konflikter afhænger af dets alder. Børn under to år er ikke i stand til at processere konflikten, men kan stadig vise tegn på stress, der blandt andet kommer til udtryk i form af afbrudt søvn. Børn under fem år begynder at være i stand til at reagere aktivt på konflikterne, men har stadig en begrænset evne til at håndtere dem. Selvbefredelse er særligt en trussel for barnets trivsel i denne alder. Efterhånden bliver børnene bedre til at forstå situationerne og til at vurdere, om konflikterne er blevet løst. Børn over elleve år kan være særligt sensitive over for konflikter i hjemmet, hvis de har været udsat for forældrekonflikter over lang tid. Køn ser ud til at spille en stor rolle for hvordan mennesker håndterer konflikter. Drengene vil oftere reagere med eksternalisering, mens piger oftere bebrejder sig selv og forsøger at tage del i konflikterne.

"Forældrekonflikter fører ofte til ændrede opdragelsesmønstre og ringere forælder-barn-relationer".

Forældrekonflikter skader forældre-barnrelationer

Børn som er bekendte med og oplever deres forældres konflikter, påvirkes mere negativt end børn, som er blevet skærmet. Det betyder, at børns oplevelse af alvorlige konflikter har en direkte skadelig effekt. Forskning viser dog, at forældrekonflikter også kan have en mere indirekte effekt på børns trivsel. Forældrekonflikter fører ofte til ændrede opdragelsesmønstre og ringere forælder-barn-relationer, der kan være under pres, når forældrene er i konflikt. Studier viser en stærk sammenhæng mellem forældrekonflikter og forælder-barn-konflikter. Den pressede situation kan føre til, at forældrene opfører sig mere aggressivt og mindre sensitivt over for barnets livssituation og udfordringer i hverdagen. Ifølge nogle forskere er forringede forælder-barn-relationer den faktor, der har den mest skadelige effekt på børnene. Derfor er det både vigtigt at holde øje med forældrekonflikterne og med forælder-barn-relationerne, da begge kan være årsag til dårlig trivsel hos børnene.

Konflikternes påvirker børns relationer til mor og far forskelligt

Der ses en tendens i forskningen såvel som i praksis til at fokusere på mor-barn-relationen, og det er først i nyere tid, at der også sættes fokus på fædrenes rolle. Fædre reagerer ofte anderledes end mødre: Eksempelvis trækker de sig ofte tilbage fra opdragelsen, når der mange konflikter. Far-barn-relationen er derfor mere udsat i konfliktramte familier. Observationer har vist, at mødre er bedre til at adskille deres rolle som partner fra rollen som mor. De har til gengæld en højere risiko for at over-engagere sig og blive for påtrængende i børnenes liv. Yderligere viser forskningen, at mødre oftere bliver aggressive over for deres sønner end over for deres døtre, mens fædre oftere trækker sig tilbage fra døtrene end fra deres sønner.

"Søskendeskaber er med til at opbygge børns sociale kompetencer, som ellers kan være truet i konfliktfyldte familier".

Søskendes betydning

Familiesammensætningen er en vigtig faktor for hvordan konflikterne rammer børnene, men særligt søskende kan være et vigtigt element. Søskendeskaber er med til at opbygge børns sociale kompetencer, som ellers kan være truet i konfliktfyldte familier. De kan også være med til at styrke børns følelsesmæssige trivsel. Dog kan den stress, som forældrekonflikter og børnenes adfærdsproblemer medfører, også lede til søskendeskaber præget af konflikt.

Er konflikter og ringe livschancer genetisk betinget?

Efterhånden er der produceret stærkt belæg for en statistisk sammenhæng mellem forældrekonflikter og børns forringede livschancer - men forskerne har stadig svært ved at bevise, at konflikterne faktisk forårsager ringere livschancer. Måske kan der være helt tredje forklaringer på, hvorfor nogle familier rammes hårdere end andre. Særligt på dette område vender forskerne ofte tilbage til spørgsmålet om arv og miljø. Ifølge flere forskere er det nemlig muligt, at forældrenes konfliktniveau og børnenes reducerede livschancer er forårsaget af den genetik, som familien deler. Flere studier inkluderer familier med adoptivbørn eller børn født gennem assisteret undfangelse for at kontrollere for genetikens betydning. Disse undersøgelser har vist, at børns livschancer kan blive påvirket af forældrekonflikter - også i tilfælde hvor børnene ikke deler arvmasse med forældrene. Hvor stor en rolle genetikken spiller, er dog stadig et svært for forskerne at svare på.

Livslange konsekvenser

Forskningen har vist en stærk sammenhæng mellem forældrekonflikter og forringede livschancer hos børn. Voldsomme konflikter kan påvirke børnene fra den helt tidlige barndom og følge dem resten af livet. Det er derfor vigtigt at sætte ind hurtigt og effektivt. Forskerne har bidraget med kvalificeret viden til at skabe målrettede indsatser for børn, der er særligt udsatte - men der er stadig mange ubesvarede spørgsmål, og der mangler stadig viden om, hvor det bedst kan betale sig at sætte ind for at hjælpe familierne.

Se [her](#), hvis du vide mere om CRUNCH og forskning i tidlige indsatser på børneområdet.

Kilde

- [Harold, Gordon; Acquah, Daniel; Sellers, Ruth & Chowdry Haroon \(2016\). What works to enhance inter-parental relationships and improve outcomes for children. Early Intervention Foundation, 1-134](#)

• Faktaboks:

Forskergruppen i CRUNCH undersøger effekten af de tidlige universelle tilbud sundhedspleje og dagtilbud i Danmark. Som baggrundsviden for dette studie er det vigtigt at få indblik i, hvad familien betyder for børns muligheder for tidlig trivsel. I denne artikel kan du læse Center for Børnelivs gennemgang af et britisk litteraturstudie, som grundigt kortlægger hvordan forældrekonflikter - både mellem skilte og og ikke-skilte - påvirker børns trivsel.

Tweet

Like

Be the first of your friends to like this.